

Rapport efter inspektion av arkivvården vid Krisberedskapsmyndigheten (KBM) i Stockholm den 22-23 maj 2007.

Förelägganden.

1. Frågan om gallring och bevarande i ADB-systemen WIS (skyddat webbaserat informationssystem) och "Nationella portalen för krisinformation" måste lösas i enlighet med RA-FS 1991:1 med ändring 1997:4, Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd om arkiv hos statliga myndigheter, 7 kap. Innehållet i systemen skall identifieras, ansvarsförhållanden regleras, en framställan om vad som önskas gallras upprättas och en plan för eventuellt bevarande utformas. (Avsnitt 10 nedan)

2. KBM och RAKEL-enheten skall i enlighet med RA-FS 1991:1 med ändring 1997:4, Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd om arkiv hos statliga myndigheter, 7 kap, inkomma med en begäran till Krigsarkivet om gallring, där det klart framgår vilka uppgifter som lagras i systemet och vilka uppgifter myndigheten anser bör bevaras respektive gallras. Också abonnentregistret ORAKEL skall tas upp i denna utredning. (Avsnitt 14)

3. För ADB-systemen BITS, "Basnivå för IT-säkerhet" och "IT-säkerhetsguiden" skall en plan för långtidslagringen utformas i enlighet med RA-FS 2003:2, Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd (RA-FS 1994:2) om upptagningar för automatisk databehandling, 5 kap. (Avsnitt 11)

Anmärkningar.

Dokumenthanteringsplanen för KBM:s handlingar bör uppdateras och kompletteras.

För stödsystemet för att hantera särskilda anslag, KRISP, och för webbplatsen bör göras en gallringsutredning och upprättas en eventuell plan för långtidslagring. (Avsnitt 12)

Tillämpningsbeslutet som rör handlingar av tillfällig eller ringa betydelse (RA-FS 1991:6, med ändring RA-FS 1997:6) behöver omformuleras. (Avsnitt 5)

De äldre arkiven Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB) och Överstyrelsen för ekonomiskt försvar (ÖEF) bör förberedas för leverans till Krigsarkivet. (Avsnitten 2 och 7)

KBM bör undersöka hur dokumentationen rörande de egna övningarna och aktiviteter vid krissituationer bäst bör hanteras och arkiveras. (Avsnitt 10)

KBM bör undersöka förekomsten av fotografier och bildmaterial på enheterna för att avgöra huruvida de hör till arkivet. (Avsnitt 13)

Krigsarkivet emotser en redogörelse för vidtagna åtgärder *senast den 1 november 2007*.

Krigsarkivets sammanfattande synpunkter.

Krigsarkivet har under två dagar besökt KBM under en av myndigheten väl förberedd inspektion, under vilken Krigsarkivet fick en god inblick i verksamheten. Föregående inspektion ägde rum den 23 april 2003 (dnr 232-2003/558). Vissa positiva saker har utträttats på arkivtjänstens område sedan inspektionen år 2003: arkivförteckningen över KBM:s handlingar har kompletterats, beskrivningar över ADB-systemen har färdigställts, ett par tillämpningsbeslut avseende gallring har upprättats, en processkartläggning har påbörjats inom ramen för det pågående ärendehanteringsprojektet. I dessa avseenden är arkivvården därför i huvudsak tillfredsställande, men detta hindrar inte att brister eller oklarheter förekommer på

flera områden, vilket framgår av föreläggandena ovan. Den dokument-hanteringsplan för myndighetens handlingar som utarbetades inom ramen för en projektanställning för några år sedan är i ett stort behov av uppdatering. De flesta av de viktigaste ADB-systemen, exempelvis RAKEL, saknar för närvarande gallringsföreskrifter, vilket är en allvarlig brist.

Mycket av inspektionen kretsade kring utredningen om en myndighet mot olyckor och kriser och dess förslag att ersätta KBM och två andra myndigheter med en ny myndighet. Om så sker måste KBM:s arkivförteckning avslutas och en ny förteckning påbörjas. Också om KBM *inte* läggs ned måste en ny processbaserad arkivförteckning upprättas, eftersom nya föreskrifter rörande arkivredovisning av statliga myndigheters arkiv kommer att gälla fr.o.m 1/7 2008. En eventuell nedläggning medför också ett behov av att utreda vilka ADB-system som skall läggas ned, något som kräver att Krigsarkivet utfärdar föreskrifter som tillåter att uppgifter i systemen gallras. De äldsta arkiven från ÖCB och ÖEF, vilka KBM knappast har något uttalat behov av längre, bör samtidigt förberedas för leverans till Krigsarkivet. Allt detta medför ett omfattande arbete, något som underströks flera gånger under inspektionen. Krigsarkivet är av den bestämda uppfattningen att detta arbete bör ledas och samordnas av en arkivarie, åtminstone från kommande årsskifte. Resursfrågan är något vi bör återkomma till i höst.

Inspektion.

1. Sjöstrands utredning och KBM:s framtid.

Generaldirektören har i utredningen om en myndighet mot olyckor och kriser föreslagit att KBM, Statens räddningsverk (SRV) och Styrelsen för psykologiskt försvar läggs ner och att delar av dessa myndigheters verksamhet förs samman i en ny myndighet. Alla svar ges inte i denna utredning utan många frågor och mycket arbete kvarstår, vilket underströks av NN. Av betydelse är också den utredning om Regeringskansliets organisation vid krissituationer, som presenteras den 1 oktober 2007 av generaldirektör NN.

En eventuell avveckling av KBM kommer att ta tid, inte minst eftersom den nya myndigheten föreslås bedriva verksamhet på sex olika orter. Stabs- och analysverksamhet kommer enligt förslaget att förläggas till Stockholm, huvuddelen av administrationen (bl.a. löner och redovisning) till Sollefteå, upphandling och en del administration (HR, Human Resources) till Karlstad. Signalskyddsverksamheten föreslås flyttas från Sollefteå till Försvarets radioanstalt. Det är ännu inte bestämt var en ny verksamhet skall sitta. Det blir både friställningar och nyrekryteringar av personal, och under den närmaste tiden kommer KBM p.g.a. rådande osäkra läge inrätta tidsbegränsade befattningar.

Det är ännu oklart huruvida någon registratur kommer att finnas kvar i Stockholm.

2. Arkivredovisning och arkivresurser.

NN, som är utbildad arkivarie men som huvudsakligen arbetar som registrator, har nyss gått på föräldraledighet. I hennes frånvaro har NN ansvar för arkivtjänstens bedrivande och arkivförteckningens förande. Inte minst i arkivhänseende förutses mycket arbete under lång tid framåt. KBM:s arkivförteckning måste avslutas, och innan detta kan ske behöver den kompletteras med utgångspunkt i arkivbildningsplanen. Också arkivbeskrivningen kan behöva kompletteras. Det är Krigsarkivets bestämda uppfattning att en arkivarie med samordnande ansvar behövs åtminstone från början av år 2008. En utredning om vilka ADB-system som skall läggas ned och därför behöver förses med föreskrifter om vilka uppgifter som får förstöras/gallras bör komma igång så snart som möjligt. Krigsarkivet föreslår därför att KBM funderar på resursfrågan och att vi har ett nytt möte i höst, då planerna inför avvecklingen närmare kan redovisas och diskuteras.

Efter (ÖCB) nedläggning har detta arkiv och även delar av företrädarens, (ÖEF), arkiv förvarats i KBM:s

arkivlokaler i Sollefteå. Båda dessa arkiv bör inlevereras till Krigsarkivet.

3. Ärendehanteringsprojektet.

KBM har bestämt sig för dokumenthanteringssystemet Platina, och en testinstallation har redan gjorts på Tekniska byrån. Till de första användarna inom KBM kommer att höra RAKEL (se avsnitt 14) och Forskningssekretariatet (se avsnitt 9), som kan hantera sina ansökningar i Platina. Konvertering av äldre ärenden pågår just nu, men registrering i Platina har ännu inte påbörjats. Skanning av inkommande post är redan praktiskt möjlig. KBM håller just nu på med en processkartläggning, men ännu så länge är det endast ett fåtal processer, t.ex. i RAKEL, som har kartlagts.

4. Tillhandahållande av allmänna handlingar.

KBM mottar endast ett fåtal besök och förfrågningar från allmänheten. När en fråga gäller diarieförda handlingar kan en ärendelista skrivas ut från Platina eller ÄHS, det nuvarande diarieföringssystemet, och lämnas till frågeställaren.

5. Gallring.

KBM har upprättat ett par tillämpningsbeslut i enlighet med Riksarkivets föreskrifter. Beslutet som rör upphandlingshandlingar (RA-FS 2004:2) är utmärkt, men det som rör handlingar av tillfällig eller ringa betydelse (RA-FS 1991:6, med ändring RA-FS 1997:6) behöver omformuleras, eventuellt så kan samtliga vid KBM förekommande handlingar av tillfällig eller ringa betydelse räknas upp däri.

6. Skrivmaterielfrågor.

KBM uppger sig endast använda godkänd skrivmateriel.

7. Generaldirektören.

Generaldirektören NN redogjorde en del för Sjöstrandsutredningens innehåll och konsekvenser. Det är ännu så länge osäkert i vilken utsträckning utredningens förslag kommer att genomföras. Mycket arbete återstår innan en ny myndighet kan bli verklighet. Detta skulle kunna ske snarare den 1/1 2009 än det datum som utredningen nämner, 1/7 2008. Avstämningar och samarbete med Räddningsverket beträffande ADB-systemen har påbörjats. NN underströk att det är viktigt, att det löpande arkivarbetet inför KBM:s sannolika upphörande inte sackar efter. Det är exempelvis lämpligt att de äldre arkiven från ÖCB och ÖEF förbereds för leverans till Krigsarkivet.

8. Administrativa avdelningen.

I den administrativa enheten ingår funktioner för redovisning, löner, personalfrågor, säkerhet och administrativt stöd. I stödfunktionen ingår registrering och arkivfrågor.

Som lönehanterings- och personalsystem använder myndigheten sig av Palasso sedan november 2005. Personalakterna, även för personal som slutat, förvaras i ett låst och brandskyddat skåp. NN hade en fråga om vad den personaladministrativa handlingstyp som i dokumenthanteringsplanen kallas "personalförteckningar/ organisationsplaner" är. Krigsarkivet återkommer med besked.

Redovisningssystem är Agresso. Ekonomihandlingarna står i ett rum som inte är brandskyddat men låsbart. Med tanke på att vissa personalhandlingar också förvaras där inne enades de närvarande om att det är bäst att dörren är alltid låst och att endast den personal som absolut behöver får tillgång till nyckel. Bevarandehandlingar får inte förvaras i denna lokal, vilken inte uppfyller de tekniska krav som

ställs i RA-FS 1994:6 med ändring 1997:3, Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd om planering, utförande och drift av arkivlokaler.

9. Staben och forskningssekretariatet.

Staben har funktioner för verksamhetsstyrning, juridik, strategisk analys och internationella frågor. Hit hör även en senior rådgivare och ett forskningssekretariat. Den drygt två år gamla dokumenthanteringsplanen används egentligen inte av personalen vid enheten, men vid en översiktlig genomgång ansågs handlingstyperna ännu vara aktuella och de beskrivna rutinerna vara överensstämmande med verkligheten.

På forskningssekretariatet arbetar 28 personer. Denna verksamhet är processkartlagd och en av de första som kommer att läggas in i Platina. Några verksamhetsområden har där tillkommit sedan dokumenthanteringsplanens tillkomst, som t.ex. studiesamordning och säkerhetsforskning.

10. Krishanteringsenheten.

Krishanteringsenheten har ansvaret för metodutveckling, utbildning och övning i krishantering, myndighetens egen beredskap och civilpliktsrådet. Man ansvarar även för samverkan med frivilliga försvarsorganisationer och trossamfund.

Dokumenthanteringsplanen har inte använts, men utöver att en del verksamheter har lyfts över till samordningsenheten anses den beskriva de rutiner som faktiskt finns. Dock finns områden där man själv anser att dokumentationen kunde vara bättre, såsom samverkan och utveckling. Det finns till exempel inte så mycket dokumenterat kring utvecklingsarbetet vid de egna övningarna eller om hur det fungerat vid krissituationer. Någon riktig lösning för hur registratur-, sekretess- och utlämningsfrågor skall hanteras vid en eventuell kris finns inte utarbetad.

Två problematiska IT-system som används av myndigheten diskuterades. Det ena är WIS (skyddat webbaserat informationssystem) som skall fungera som kommunikationssystem mellan län och kommuner i händelse av kris. KBM är systemägare men användarna ansvarar själva för sina inlägg. Här måste frågan om gallring och bevarande lösas. Innehållet i systemet skall identifieras, ansvarsförhållanden regleras, en framställan om vad man önskar gallra upprättas och en plan för eventuellt bevarande utformas.

Det andra systemet är den ”Nationella portalen för krisinformation”. En gallringsutredning av detta är kanhända något lättare. Portalen är hierarkiskt utformad och därmed är ansvarsförhållandena inte flytande på samma sätt. Även här skall innehållet identifieras, en framställan om vad som önskas gallras upprättas och en plan för eventuellt bevarande utformas.

11. Informationssäkerhetsenheten.

De flesta av enhetens 20 anställda arbetar med omvärldsanalys. Tre personer arbetar med BITS, ”Basnivå för IT-säkerhet”. Rekommendationer publiceras på webben, som CD och som broschyrer, vilka skall levereras till centralarkivet. Skall funktionerna på CD-skivorna bevaras över tid måste en plan för långtidslagringen utformas. Gallring får inte ske utan formellt beslut.

Hittills har man inte tagit ställning till hur systemet ”IT-säkerhetsguiden” skall bevaras. Man är nu inne på tredje generationen. Även här måste en plan för långtidslagring utformas.

I övrigt anser man att enheten i stort följer tidigare beskrivna dokumenthanteringsrutiner.

12. Samordningsenheten.

Enhetens 40-tal anställda är indelade i två sektioner, en för utredning och utvärdering, en för inriktande och koordinerande verksamhet för kommuner, landsting och statliga myndigheter. Man producerar ekonomiska underlag, utredningar, utvärderingar och löpande beslutsunderlag till regeringskansliet. Man bedriver också vissa större projekt, för närvarande ett kallat "Kritiska beroenden".

Vad gäller dokumenthanteringen anser man att det mesta fungerar väl inom den planerande och inriktande verksamheten. De flesta handlingar diarieförs. Den del av verksamheten man kallar planeringsprocessen är under utredning och kommer att förenklas, vilket också kommer att förenkla dokumentationshanteringen. NN är något mer osäker på hur rutinerna fungerar inom utredningsverksamheten, men antar att det finns enhetlighet i hanteringen. T.ex. tror han att källmaterial registreras under respektive utredningsärende. Detta är något som bör framgå av myndighetens dokumenthanteringsplan.

Ett nytt stödsystem för att hantera särskilda anslag, KRISP, har införts. Gallringsutredning och eventuell plan för långtidslagring bör upprättas.

13. Informationsenheten.

Tio personer är knutna till enheten varav två stycken finns i Sollefteå. Enheten ansvarar bland annat för myndighetens presskontakter, intranätet, externa webbplatsen, utgivningen av Magasinet Krisberedskap och ger stöd vid trycksaksproduktion inom myndigheten.

Ett nytt intranät infördes den 31 maj 2007. Gallringsbeslut för det gamla finns i RA-MS 2006:23. För webbsidan har man för närvarande ingen plan för bevarande över tid. Förmodligen kommer också den att bytas inom en relativt snar framtid. Krigsarkivet lovar att återkomma med exempel på hur man tänker sig bevarandet inom Försvarsmakten. En hel del publikationer publiceras endast elektroniskt och finns bara som PDF-filer. Det elektroniska nyhetsbrevet som ges ut varannan vecka skrivs ut på papper för bevarande. Man kommer att kontrollera om det står något i lathunden för trycksaksproduktion om överlämnandet av trycksaker till centralarkivet.

Det finns en äldre samling med bland annat tidigare publicerade fotografier från tiden för ÖCB. Nu förvaras fotografier till tidning och webbsida digitalt och är inte KBM:s egna, man har endast betalt för att få publicera dem. Bilder som används av KBM arkiveras i samband med att de trycksaker där de ingår levereras till centralarkivet.

Digitala kameror är inköpta till myndigheten och man vet att tekniska enheten kontinuerligt fotograferar ledningsplatser inom ramen för sin verksamhet. KBM bör undersöka förekomsten av fotografier och bildmaterial på enheterna för att avgör huruvida de hör till arkivet.

14. RAKEL-enheten.

RAKEL uttyds Radiokommunikation för effektiv ledning och är en enhet med för närvarande 37 anställda på två sektioner, Utbyggnad/drift respektive Anslutning. RAKEL lanserades för något år sedan som ett gemensamt radiosystem för alla organisationer i Sverige med verksamhet inom områdena allmän ordning, säkerhet och hälsa, exempelvis polis, räddningstjänst, kriminalvård och akut- och ambulanssjukvård. Enligt ett regeringsbeslut i slutet av år 2006 har användarkretsen nu utökats med elbolag och ytterligare statliga myndigheter. Kustbevakningen är användare av systemet, men Försvarsmakten har spelat en tillbakadragen roll i systemets tillkomst. Meningen är att alla aktörer inom krishanterings-området skall kunna samverka genom RAKEL. Systemet anses vara svårt eller omöjligt att avlyssna. Idag finns drygt 2.000 basstationsplatser för radionätet. En av de stora användarna är Polisen, där hand- och mobilstationer

skall finnas på varje poliskontor. Programmering av stationerna sker i Sollefteå.

Systemet drivs av Eltel Networks, som bl.a. sparar loggar i fem år. KBM räknar med att vilja ha kvar trafikloggar i åtminstone fem år, medan andra typer av loggar säkert kan gallras tidigare. En förutsättning för detta är att KBM och RAKEL-enheten inkommer med en begäran till Krigsarkivet om gallring, där det klart framgår vilka uppgifter som lagras i systemet och vilka uppgifter myndigheter anser bör bevaras respektive gallras. Också abonnentregistret ORAKEL skall tas upp i denna utredning. KBM bandar däremot inte röstmeddelanden på ledningscentralerna - detta är något som måste regleras av användarna. KBM erbjuder dock användarna mellanlagring i form av röstbrevlådor. Även positioneringsdata mellanlagras. Krigsarkivet återkommer till frågan huruvida detta är allmänna handlingar för vilka ett gallringsbeslut behövs.

Mycket av verksamheten drivs i form av projekt. RAKEL-enhetens dokumenthanteringsplan följs i tillämpliga delar, men stora delar av planen behöver uppdateras. Tina Engman leder planeringen inför införandet av dokumenthanteringssystemet Platina. RAKEL-enheten ser stora fördelar med att hantera nuvarande och tillkommande dokument i ett dokument-hanteringssystem. Till den ändan görs nu en processkartläggning och inventering av olika handlingstyper. Tina Engman och Hans Wirström uppvisade ett exempel på en sådan processkartläggning. Tanken är att hålla samman alla handlingar som rör en och samma basstation. Under denna kartläggning skall RAKEL-enheten överväga vilka handlingstyper man vill bevara respektive gallra och inkomma med förslag härom till Krigsarkivet.